

Language consultations: electronic database

<https://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/931>

Question

Kā pareizi: *Lai tur **lūst** vai plīst!* vai *Lai tur **lūzt** vai plīst!*

Answer

Pareizi ir: *Lai tur **lūst** vai plīst!*

Darbības vārds *lūzt* nenoteiksmē (atbild uz jautājumu *Ko darīt?*) rakstāms ar līdzskani *z*. Īstenības izteiksmes vienkāršās tagadnes formās savukārt piedēkļa *-st-* priekšā saknes beigu līdzskanis *zūd*, tāpēc šajās formās vārds rakstāms bez līdzskaņa *z*:

es lūstu	mēs lūstam
tu lūsti	jūs lūstat
viņš, viņa lūst	viņi, viņas lūst

Pagātnes (*es lūzu, tu lūzi, viņš lūza*) un nākotnes formās (*es lūzīšu, tu lūzīsi, viņš lūzīs*), protams, lietojams skaidri dzirdamais līdzskanis *z*.

Darbības vārda *lūzt* pareizrakstību var pārbaudīt, ņemot talkā darbības vārdu *nirt* vai *mirt* formas: ja šo darbības vārdu formā ir lietots līdzskanis *s*, tātad līdzskanis *s* rakstāms arī atbilstošajā *lūzt* formā. Ja līdzskaņa *s* darbības vārdu *nirt* vai *mirt* formās nav, tad ar līdzskani *z* rakstāmas atbilstošās *lūzt* formas:

es šobrīd nirstu – es šobrīd lūstu;

koks esot miris – koks esot lūzis;

mirstošais zars – lūstošais zars;

ja tu aizietu, mana sirds mirtu – ja tu aizietu, mana sirds lūztu;

*nirdams ezerā, viņš vienmēr aizžmiedza acis – lūzdams ledū, viņš *pasēja iekliegties.**

Sources

[Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca: lūzt](#)

Auziņa, I. Latviešu valodas fonētiski fonoloģiskie procesi un likumi. *Latviešu valodas gramatika*. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 84. lpp.

